

Använd rätt
skyddsutrustning

Handskar

Skyddshandskar bör alltid användas då man hanterar växtskyddsmedel. Det är inte bara då man fyller preparat i sprutan utan också då man t.ex. kopplar eller utför servicearbete på sprutan som skyddshandskarna bör användas.

Skyddshandskar finns i många olika material och typer. Valet av handskmaterial och handske ska i möjligaste mån anpassas till det eller de preparat som man använder. Ofta är det svårt att hitta en handske gjord i ett material som passar för hantering av alla preparat.

Samtidigt ska det vara enkelt att använda

skyddsutrustning och därför måste man i många fall kompromissa och välja en typ av handske som passar till det mesta.

Användning av handskar innebär att huden på händerna skyddas. Trots att handskarna skyddar bör man alltid tvätta händerna då handskarna tagits av.

Rätt storlek

De skyddshandskar som man använder ska ha rätt storlek för att vara lätta att ta av och på. Används en för liten handske innebär detta att materialet töjs ut och materialtjockleken minskar vilket leder till att preparatet fortare tar sig genom handsken.

Skyddshandskar som är avsedda att användas flera gånger bör sköljas av efter varje användning. Avsköljningen förhindrar att preparatresten finns kvar och förstör handskarna.

Använd skyddshandskar även då du kopplar sprutan eller utför servicearbete på den.

Preparatresten kan finnas på öppnade förpackningar. Använd alltid skyddshandskar då du hanterar preparatförpackningar.

Flergångshandskar

Skyddshandskar av flergångstyp finns tillverkade i olika material.

Flergångshandskar går att använda en eller ett antal gånger. Hur många gånger beror dels på användningstiden vid varje tillfälle och dels på hur handskarna sköts efter användning. Varje gång handskarna

används finns en risk att rester av växtskyddsmedel hamnar på insidan av handskarna. Tvättas handskarna av efter varje användning varar de längre. Sköts inte handskarna på rätt sätt finns risk att spill av växtskyddsmedel tar sig igenom handskan och gör den oduglig som skydd nästa gång den används.

Flergångshandskar – för- och nackdelar

+

Fördelar

Tjockare material – bättre hållfasthet och lätta att ta på och av
Längre skaff skyddar huden på handleden

–

Nackdelar

Flergångsanvändning innebär en risk att rester av växtskyddsmedel hamnar på insidan av handskarna. Kräver skötsel för att fungera som skydd
Sämre fingerfärdighet

Exempel på engångshandskar är engångsnitrilhandskar och 4H-handskar.

Engångshandskar

Engångshandskar fungerar bra vid en kortare tids användning. Med en kortare tids användning menas ca 5–10 min då växtskyddsmedel hanteras. Materialet i engångshandskar är tunt och genombrottstiden blir därför kortare än för flergångshandskar där materialet är 5–10 gånger tjockare. Engångshandskar har oftast kort skaft vilket är en nackdel då skydd saknas för handlederna.

De engångshandskar som är tillverkade i naturgummi (latex) har generellt sämre motståndskraft mot växtskyddsmedel.

Att kombinera engångs- och flergångshandskar ger ett bra skydd för huden på händerna.

Engångshandskar – för- och nackdelar

+

Fördelar

Alltid en ny och ren handske
Tunna och smidiga handskar ger bra fingerfärdighet

–

Nackdelar

Korttidshandskar – handskebyte kan behövas under ett arbetsmoment
Kan vara besvärliga att ta på och av
Tunt material – sämre hållfasthet

Ett skyddsförkläde som är så långt att det går över kanten på stövlarna är bra vid påfyllning av spruta. Overallen bör vara över stövelskaften.

Skyddskläder

Användning av skyddskläder är oftast aktuell i samband med påfyllning och rengöring av sprutan. Är hytten på den traktor som används vid sprutningen otät (saknar dörrar, fönster etc.) är täta skyddskläder att rekommendera även där.

Vid användning av ryggspruta samt vid sprutning i fruktodling och i växthus rekommenderas också heltäckande skydds-

kläder. Detta kan antingen vara en korttidsoverall eller hellre någon form av regnkläder som skyddar mot väta.

Lämpliga skyddskläder vid påfyllning av spruta är en arbetsoverall i kombination med ett förkläde. Förklädet skyddar framsidan av kroppen mot spill och stänk som kan uppkomma vid påfyllningsarbetet. Ett förkläde är lätt att ta på och av och enkelt att rengöra efter användning. Förkläden

finns både i engångs- eller flergångstyp där flergångsvarianten är att föredra. Förklädet bör vara så långt att det går över kanten på stövlarna. Börja varje växtskyddssäsong med ett nytt förkläde. Arbetsoverallen används endast i samband med hantering av växtskyddsmedel och då arbetet är avslutat ska denna tvättas.

Stövlar

Vid hantering av växtskyddsmedel eller utrustning som har varit i kontakt med växtskyddsmedel är gummistövlar att föredra som skodon. Var noga med att skölja stövlarna efter användning för att undvika att preparatpill eller sprutvätska fastnar och tar sig genom materialet. Ha ett särskilt par stövlar som bara används då växtskyddsmedel hanteras. Stövlarna bör bytas

ut regelbundet. Börja varje växtskyddssäsong med ett nytt par stövlar.

Andningsskydd

För att andningsmasken ska fungera som skydd mot partiklar och gaser krävs det att den sluter helt tätt kring ansiktet. Andningsmaskerna finns ofta i olika storlekar och utformningen skiljer en del mellan olika fabrikat. Vid inköp av ny andningsmask bör man prova sig fram för att hitta en mask som passar. Tänk på att alltför kraftig skäggväxt gör att andningsmasken inte sluter tätt.

Efter varje användning av andningsmasken ska filtren tas av och masken sköljas av med vatten och torkas.

Använd heltäckande skyddskläder vid sprutning med ryggspruta.

Då gasfilter rekommenderas ska detta alltid användas i kombination med partikelfiltret. Partikelfiltret ska ta bort partiklar i luften innan den passerar gasfiltret.

Helmask

Med en helmask har man förutom andningsskydd även skydd för ögonen. Helmasken är svår att använda i kombination med vanliga glasögon.

Halvmask

Halvmasken är endast ett andningsskydd men går ofta att kombinera med skyddsglasögon eller visir för att få bra skydd för ögonen.

Partikelfilter

Ett partikelfilter består av veckat papper med olika täthet som förhindrar att partiklar och smådroppar kommer med i inandningsluften. Partikelfiltrets täthetsgrad delas upp i tre olika klasser, P1, P2 och P3, där P3 är den högsta klassen. Märkningen på sidan av filtret visar klassningen (se bild ovan). Då partikelfiltret inte används ska det förvaras luftigt för att undvika tillväxt av mögelsvampar i filterpappret.

Partikelfilter och gasfilter

Rekommenderas gasfilter vid användning

av visst preparat menas gasfilter i kombination med partikelfilter. Själva gasfiltret utgör inget skydd mot partiklar utan måste därför kompletteras med ett partikelfilter. Gasfilterna finns i typerna A, B, E och K som skyddar mot vissa grupper av gaser. Därefter har varje gasfiltertyp en klassning, 1, 2 och 3, som avgör hur stor mätnad av gasen i luften som filtren skyddar mot.

Ögonskydd

Många av våra växtskyddsmedel är skadliga för ögonen. Vid arbetsmoment t.ex.

Filter i hyttventilator

Då filtrena inte används ska de om möjligt skiljas åt, gasfiltret ska förvaras i en tät plastpåse och partikelfiltret ska förvaras luftigt.

vid påfyllning eller rengöring av förpackningar finns risk för stänk och då bör ögonskydd användas.

Skyddsglasögon

Tätslutande skyddsglasögon ger ett bra skydd för ögonen. Använder man glasögon i vanliga fall kan dessa dock vara svåra att kombinera med skyddsglasögonen. Skyddsglasögon kan ibland även vara svåra att använda tillsammans med halvmask.

Visir

Ett visir ger ett bra skydd för ögonen men även för huden i ansiktet och är därför att föredra. Många gånger är visiret lättare att kombinera med glasögon och andningskydd i form av halvmask.

Traktorhytten

En traktorhytt som är tät och utrustad med en hyttventilator som har utbytbara partikelfilter ger i regel bra skydd vid sprutning. I möjligaste mån bör man undvika att ha dörrar och fönster öppna under sprutningsarbetet.

För att hålla den täta traktorhytten så fri som möjligt från rester av växtskyddsmedel bör all skyddsutrustning tas av innan man går in i hytten. Var noga med att rengöra skyddsutrustning innan denna tas in i hytten.

Idag är det möjligt att utrusta hyttventilatorn med gasfilter då detta rekommenderas för vissa preparat. Gasfilterna ska kombineras med partikelfilter och finns till de flesta traktormärken.

Skötsel av skyddsutrustning

Skölj och tvätta av

För att skyddsutrustning av flergångstyp ska utgöra något skydd nästa gång den används är det viktigt att den sköljs eller tvättas av efter användning. Ta av filtrena från skyddsmasken och skölj den i vatten. Det finns även våtservetter avsedda för rengöring av skyddsmask.

Byt regelbundet

Börja varje växtskyddssäsongen med ny skyddsutrustning. Under säsongen bör man ha rutiner för att handskar, filter etc. byts ut regelbundet.

Avfall

Förbrukad skyddsutrustning som sköljts av ordentligt räknas inte som farligt avfall. Förbrukade partikel- och gasfilter räknas vanligtvis inte heller till farligt avfall.

Förvaring av skyddsutrustning

Rengjord skyddsutrustning förvaras i ett skåp eller i en låda på ett ställe som är avskilt från där övriga arbetskläder förvaras. Förvaring av skyddsutrustning inne i preparatförråd bör undvikas eftersom risken är stor för att denna blir förorenad.

Första hjälpen-utrustning

Många växtskyddsmedel är skadliga för ögonen. Risk för stänk i ögonen finns främst vid påfyllning och rengöring av sprutan. Om olyckan är framme är en ögonspolflaska med steril vätska en bra första hjälpen-utrustning. Ögonspolflaskan ska finnas inom räckhåll och det finns modeller som man kan bära med sig vid arbete med ögonskadliga produkter.

En ögonspolflaska bör alltid finnas i närheten då växtskyddsmedel hanteras.

Ögonspolflaska finns i modeller som man kan bära med sig.

Förbrukad skyddsutrustning som är avsköljd hanteras som vanligt avfall. Skyddsutrustning som inte är avsköljd är farligt avfall och ska lämnas för destruktion.

Foto: Maria Tham, Lars Pålsson, Cederroth, Procurator

Jordbruksverket
551 82 Jönköping
Tfn 036-15 50 00 (vx)
E-post: jordbruksverket@sjv.se
Webbplats: www.sjv.se

Detta material har delvis
finansierats med EU-medel

JO08:2